

## Opbrengst Collecte Prinses Beatrix Fonds.

De jaarlijkse collecte van het Prinses Beatrix Fonds ( Nationaal Fonds ter bestrijding van spierziekten ) was maar liefst €467.25. Door de inzet van collectanten in Kiel-Windeweer en Kalkwijk kon deze collecte weer tot een succes worden gemaakt. Het bestuur van het Prinses Beatrix Fonds is alle gevers en collectanten zeer dankbaar voor hun bijdrage.

Vriendelijke groet,

Marie Schrage

---

## OPBRENGST COLLECTE BRANDWONDENSTICHTING 2006

Namens de brandwondenstichting wil ik alle gevers en collectanten beadanken.  
De opbrengst van de collecte in Kiel Windeweer is €439.07

Vriendelijke groeten

Christina Kuipers (collecte organisator Kiel Windeweer)

---

## De verjaardagen

Deze maand zijn er ook weer jarigen. Wij beginnen Met **Jeroen Kors** op 2 december. Op 14 december Wordt **Deborah Meijer** jarig. **Jos Meyer** is 16 december jarig en dan volgt **Gerard Sloot** op 17 december. En tot slot komt dan nog **Miguel Korte** op 19 december. Allemaal van harte gefeliciteerd en een fijne dag toegewenst.



-4-

**SVK**  
Kiel-Windeweer

2005

Secr: Kalkwijk 56, 9603 TD Hoogezand

**Sport Vereniging Kielwindeweer**

Internet : [www.svk2005.nl](http://www.svk2005.nl) E-mail: [info@svk2005.nl](mailto:info@svk2005.nl)

### Nordic Walking

Zondag 22 oktober was de dag, dat iedereen in Kiel-Windeweer onder professionele leiding Nordic Walken kon.

Dertien personen kwamen naar de eenmalige cursus welke werd gegeven door Lidy Verhagen die ook de gymlessen voor senioren op donderdagmiddag verzorgt (13:00-14:00).

Om 12:00 werd begonnen met een korte uitleg en het aanmeten van de juiste lengte van de stokken  
Op een trainingsveld werd begonnen met diverse oefeningen: sleep, prikken, rekoefeningen, etc.

Het werd al snel duidelijk dat de juiste techniek van het lopen heel veel zaken behelst. De oefeningen werden per persoon of in tweetallen afgewerkt, om 13:45 werd het geheel afgesloten.

Na afloop van de cursus werd in het 't Woldhuus nog een kopje koffie en/of thee genuttigd. Tijdens de nazit werd de basis gelegd voor een vervolgcursus van 5 lessen.

Deze vindt plaats in Kiel en hiervoor zijn momenteel 6 personen aangemeld. Er wordt nog gekeken naar enkele deelnemers om de cursus te kunnen starten.

Hiervoor kunt u bellen naar Lidy op telefoonnummer 0598 394390.

### **Tafeltennistafels te koop.**

Door aanschaf van nieuwe wedstrijdtafels zijn er enkele in goede staat verkerende tafels beschikbaar. Geïnteresseerden kunnen contact opnemen via e-mail (website) of tel: 0598-351828 (R.J. de Boer)

-6-

### **(Her)start Jeugdvolleybal**

Komende weken willen we proberen om het Jeugdvolleybal weer op te starten.

De trainingen zijn op: **Vrijdagmiddag van 15:45 tot 16:45** in de sportzaal van de Albrondaschool.

Contactpersoon: Ary Littooy 06-41300753 of kom gewoon langs (met sportkleding)!

### **Tafeltennis inlooptrainingen voor de jeugd.**

Peter Engelage is bereid gevonden om training te verzorgen voor de jeugd (ook niet-leden) op dinsdag 28 november en (bij voldoende belangstelling) op dinsdag 5 december, in de sportzaal van de Albrondaschool.

Iedereen (met sportschoenen) is van harte welkom!

### **Oliebollen Actie**

Op zaterdag 30 december kunnen wij u weer voorzien van (vers gebakken) olieballen en appelbeignets. Bestelformulieren zullen weer worden rondgebracht in Kiel-Windeweer en omstreken.

Tevens zal er weer vanaf 15 december de mogelijkheid zijn om via onze website te bestellen!

Met de opbrengst kunnen wij weer leuke dingen organiseren voor de jeugd (Sinterklaas – Pasen, enz.)!

U bestelt toch ook weer?

Meer nieuws, informatie, bestellingen, foto's, enz. op onze website: [www.svk2005.nl](http://www.svk2005.nl)

-7-

### **Was het een kielster**

30 okt.j.l. tegen half negen bracht ik op de fiets de krant naar onze vrienden. Halverwege kwam mij een auto tegemoet, ik denk nog bij mezelf als die nu even wat snelheid mindert, dan kan ik de inrit in gaan, maar nee hij of zij reed gewoon door.

Waarbij ik nog meer aan de kant moest, toen raakte ik de brievenbus van P.V.Kade 147 met mijn stuur als gevolg dat ik over de kop ging net achter de auto langs.

Op dat moment dacht ik nu ga ik het kioldiep in, maar gelukkig bleef ik op de wal liggen met de fiets boven op mij.

De auto reed in eerste instantie door, maar bleef later toch staan.

Nadat ik van de schrik was bekomen ben ik opgestaan, de fiets gepakt en het stuur recht gezet.

Daarna kwam de auto een klein stukje terug en kwam er een jongen uit van 12/13 jaar en vroeg aan mij hoe het met me ging. Ik had niets gebroken maar wel veel pijn, daarna reden ze weg.

Maar ik vind het wel laf dat de bestuurder(ster) de zoon laat vragen hoe het met me gaat. Zo ga je toch niet met mensen om!!!

De eigenaar van de brievenbus heb ik ook gesproken, hij zei dat hij de brievenbus zo had geplaatst om de automobilisten af te schrikken.

Maar de fietsers dan die aan de kant moeten voor een auto????

Grietje Kempinga

# Inleveren kopij vóór 14 december

-8-



Vereniging Plaatselijke Belangen  
Kiel-Windeweer en Nieuwe Compagnie

Secretariaat:

Pieter Venemakade 7  
9605 PK Kiel-Windeweer

## Jaarvergadering VPBK

Hierbij laten wij u weten dat de volgende jaarvergadering voor alle leden van VPBK plaatsvindt op 26 januari 2007. U bent van harte uitgenodigd. In de volgende Koerier komt de agenda van deze bijeenkomst te staan.

## Oude films van Kiel-Windeweer

Wij willen alle dorpsbewoners er nog een keer op wijzen: bij Harm te Velde (Dorpsstraat 238 tel491586 ) kunt u een aantal oude films op video van en over Kiel-Windeweer lenen om thuis te bekijken. Wij vragen daar een borg van € 15,- voor.

## Bijzondere nieuwjaarsbijeenkomst VPBK: vieren van Beschermd Dorpsgezicht

Op 13 januari 2007 vindt de inmiddels traditionele nieuwjaarsbijeenkomst van VPBK plaats, maar dit maal met een bijzonder tintje. Hoewel niet alle dorpsbewoners alleen maar blij zijn met het feit dat Kiel-Windeweer een beschermd dorpsgezicht heeft gekregen, zijn we toch ook trots en willen het graag met u vieren op 13 januari van 15.00 – 18.00 uur in De Amshoff.

Alle dorpsbewoners ontvangen een bijzondere uitnodiging thuis.

## Oude- en nieuwjaarsnacht

Vorige jaren hadden bestuursleden van VPBK de beschikking over een speciaal telefoonnummer om overlast in de oudejaarsnacht te melden. Dit telefoonnummer is inmiddels afgeschaft. Als er in uw omgeving op 31 december en 1 januari sprake is van overlast kunt u gewoon bellen met 0900-8844. Er zal permanente bezetting van het politiebureau zijn die nacht. De politie coördineert de inzet van de hulpdiensten die nacht.

## Stand van zaken vaarcircuit

VPBK heeft overleg gehad met de gemeente over de voortgang en daar zijn de volgende berichten uit te melden.

- Wat betreft de inrichting van de Viersprong en het pleintje aldaar. Hiervoor is een plan in voorbereiding om de verkeerssituatie nog iets duidelijker/veiliger te maken, dit gaat in samenwerking met de provincie. Zodra dit plan klaar is, wordt met VPBK overlegd
- Voetbruggen: zijn in de opleveringsfase.

- Klapbrug: De gemeente streeft er naar voor oud en nieuw het nieuwe wegdek te hebben liggen. Het houtwerk van de oude brug was dusdanig slecht dat zeer veel vernieuwd moet worden, van het ijzerwerk kan het meeste hergebruikt worden (met name het wiel e.d blijft bewaard).
- Beschoeiing Kieldiep: men was hiermee begonnen vooraan in Kiel, maar dit is gestaakt op last van de gemeente i.v.m de stremming die dit opleverde. De reparaties van de beschoeiing moeten vanaf het water gebeuren. De gemeente is strenger geworden naar de aannemers toe wat betreft de stremmingen, dit moet in overleg en nadat bewoners op de hoogte gesteld zijn.
- Ligplaatsenverordening: er word druk aan gewerkt, zodra meer bekend dan hoort VPBK dit.
- Nieuw te graven kanaal richting Veendam: Dit is nog in de bestemmingsplan fase. Het ligt bij de Raad van State, pas daarna kan de grondverwerving starten. In principe is het nog mogelijk het kanaal te realiseren voor 1-1-2008.
- Komend voorjaar zal er nog een officiële openingshandeling zijn, met de onthulling van de kunstwerken onder de Halfstuversbrug, dit in samenwerking, uiteraard, met de school.
- Het geheimzinnige kastje aan de voetbruggetjes is een slot op de bediening. De brugwachters krijgen de sleutel en zijn straks dan ook de enige die de bruggetjes kunnen openen.

#### Volgende vergadering VPBK

De volgende vergadering is [woensdag 13 december](#) om 20.00 uur. Heeft u punten die u met ons wilt bespreken? U bent van harte welkom. Wel graag even aanmelden bij de secretaris: Mariken Ligtoet 491688 of mailen naar [vpbk@kiel-windeweer.nl](mailto:vpbk@kiel-windeweer.nl)

- 11 -

#### **KERSTROUTE KIEL-WINDEWEER 9 en 10 dec. Van 10.00- tot 17.00 uur.**

Als deelnemers aan de Kerstroute zijn we nu druk bezig om ons bedrijf of atelier in winter-kerstsfeer te brengen. Onze eigen producten worden hier en daar aangevuld met werk van gastexposanten en dit alles proberen we te presenteren in een sfeer van licht en warmte. Bij "Open Atelier" en "Dwinkel" is een warm hapje te koop en bij de andere deelnemers koffie, chocolademelk of glühwein. Onze nieuwe deelnemers zijn Ria v.d. Weerd en Sietze Yntema ( Illuminare ). Het atelier en de tuinkamer met keramiek van Ria en Wim Arnold, de schilderijen van Ria en de verzameling van Sietze zijn zeker de moeite van een bezoek waard. Zoals u in de vorige Koerier hebt gelezen treden in de Amshoff, **op zondagmiddag tussen 13.00- en 17.00 uur**, het Brokekoor en ensemble Yoce Onderstal op. Dit optreden gebeurt afwisselend. We hebben als dorpsgenoten niet zo vaak de mogelijkheid om een gratis concert bij te wonen in de voormalig hervormde kerk. "Een monument in ons dorp". Kom en geniet van de muziek en het gebouw. U kunt op ieder tijdstip tussen 13.00- en 17.00. uur binnenlopen. Ook voor kinderen zal het leuk zijn.

Namens de deelnemers,  
Wilma Horlings

---

#### **Kerstsfeer**

Wij hebben onze schuur open op 9 en 10 december waar wij een gezellige kerstsfeer creëren. U kunt bij ons kerststukjes en andere leuke dingen kopen.

M.de Gouw  
P.V. kade 209  
Kiel-Windeweer

# KERSTROUTE      KIEL-WINDEWEER

ZATERDAG 9 & ZONDAG 10 DECEMBER 2006 VAN 10.00-17.00 UUR

**DE SNUFFELSCHUUR**  
ZUIDLAARDERWEG 15

**Antiek, curiosa en vogeltaarten.**

*DE WITTE BOERDERIJ*  
P. VENEMAKADE 19

*Antiek, curiosa, woon- en kerstdecoraties  
voor binnen en buiten.*

**ILLUMINARE**  
DORPSSTRAAT 122

**Antiquariaat, lampen, beelden, schilderijen en curiosa.**

**DE AMSHOFF**  
P. VENEMAKADE 93-95

ZONDAG 10 DECEMBER VAN 13.00 – 17.00 UUR  
**OPTREDEN MET KERSTREPERTOIR VAN:**

HET BROKE KOOR & ENSEMBLE JOYCE ONDERSTAL  
ENTREE GRATIS

**OPEN ATELIER**  
P. VENEMAKADE 133  
vuurtje.

**Pastels, schilderijen, kaarten en feestservies.  
Winterkraam met erwtensoep en roggebrood bij een**

*DE ERKER*  
DORPSSTRAAT 184

*Glaswerk, aquarellen, kaarten, sieraden en kerstaccessoires.*

*CARINS GLAS IN TIN*  
DORPSSTRAAT 246

*Raamdecoraties en lampen van glas in tin.  
Tevens demonstratie.*

*RIA v.d. WEERD*  
DORPSSTRAAT 250

*Keramik en schilderijen.*

*OPEN HUIS*  
*DOORNBUSCH*  
DORPSSTRAAT 260

*Kerststukken en mosdecoraties voor binnen en buiten.*  
**ALLEEN OP ZATERDAG 9 DECEMBER**

**DWINKEL**  
DORPSSTRAAT 308

**Cadeauartikelen in landlevensstijl en wintervogelvoer.**

*JANNIE LENTING*  
DORPSSTRAAT 310

*Edelstenen, mineralen, etherische oliën, verdamper en  
sieraden.*

**LAAT U VERRASSEN, PROEF DE SFEER EN GENIET VAN DE DECORATIES OM DE WINTERMAANDEN GEZELLIGER  
TE MAKEN.**

**WIJ ONTVANGEN U GRAAG MET KOFFIE, THEE OF WARME CHOCOLADEMELK IN EEN OMGEVING VAN LICHT EN  
WARMTE.**

**BIJ SOMMIGE DEELNEMERS ZIJN GASTEN MET VERSCHILLENDE PRODUCTEN.**

**DE DEELNEMERS ZIJN TE HERKENNEN AAN DE RODE VLAG MET GOUDEN STER.**  
**Nederlandse Bond voor Plattelandsvrouwen „ Vrouwen van Nu”**

Voor de avond van 15 november hadden we de heer Keizer van de Edzesheerd uit Slochteren uitgenodigd.

Bij de Edzesheerd worden niet alleen gezellige avonden voor groepen georganiseerd,

Maar er wonen ook plusminus 20 mannen onder begeleiding.

De meesten hebben een verstandelijke handicap . Een aantal is ook met de reclassering in aanraking geweest.

Op de Edzesheerd worden zeer strenge regels gehandhaafd.

Heb je drugs gebruikt dan sta je zo weer op straat.

Er wordt hun geleerd om zoveel mogelijk zelfstandig te wonen.

Ze mogen hun zakgeld niet opmaken en moeten meehelpen in de huishouding.

De familie Keizer probeert om er een gezellige sfeer van te maken.

En als groot gezin met elkaar om te gaan.

Ook met de feestdagen maken ze het zo gezellig mogelijk, met de mensen die dan nergens anders heen kunnen.

De heer Keizer kan heel leuk vertellen.

Het was een fijne avond.

J. G.-de Vr.

**Inleveren kopij vóór 14 december**

-18-

**Van de VPBK Werkgroep-bp.**

Zoals u weet loopt om dit moment de procedure herziening bestemmingsplan buitengebied gemeente HS.

De Werkgroep-bp houdt voortdurend de ontwikkelingen bij aangaande Kiel-Windeweer en Nieuwe-Compagnie en probeert waar nodig bij te sturen via VPBK naar de gemeente.

Voor uw persoonlijke belangen dient u zelf op te komen door op het juiste moment te reageren.

In bijgaand overzicht ziet u tot hoever de procedure momenteel is gevorderd, de doorlooptijd alsmede de termijnen.

Hebt u vragen over het bestemmingsplan schroom dan niet om een van de volgende personen te benaderen.

Werkgroep-bp: Doeke Schrage 0598-324047 voorzitter.

Gemeente HS: G. Arkema of A. van der Zee 0598-373737 afd. Ruimtelijke Ordening / Economische Zaken.

**PROCEDURE TOTSTANDKOMING VAN HET BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED**

Doorlooptijd	Termijn		
	in weken	in	
weken			
1	Publicatie inspraak, start overleg over een voorontwerp-bestemmingsplan	0	0
2.	Terinzagelegging voorontwerp - Mogelijkheid mondeling en schriftelijk uiten inspraakreacties	6	6
3.	Verwerken inspraak- en overlegreacties	14	20
<b><u>Attentie! De procedure bevindt zich momenteel in deze fase.</u></b>			
4.	Besluit van het college van burgemeester en wethouders tot vaststelling	1	21

	ontwerp-bestemmingsplan/ start formele procedure		
5.	Publicatie terinzagelegging ontwerp-bestemmingsplan	1	22
6.	Terinzagelegging ontwerp-bestemmingsplan - Mogelijkheid mondeling en schriftelijk indienen zienswijzen	6	28
7.	Verwerken ingediende zienswijzen	12	40
8.	Vaststelling bestemmingsplan door gemeenteraad	4	44
9.	Publicatie vaststelling bestemmingsplan	2	46
10.	Terinzagelegging vastgesteld bestemmingsplan - Mogelijkheid schriftelijk indienen bedenkingen bij Gedeputeerde Staten	6	52
11.	Goedkeuringsbesluit Gedeputeerde Staten	6 maanden	
76			
12.	Publicatie goedkeuringsbesluit	2	78
13.	Ter inzage legging goedgekeurd bestemmingsplan -	6	
84			
	Mogelijkheid schriftelijk instellen beroep bij Raad van State		
14.	Uitspraak Raad van State over ingesteld beroep tegen bestemmingsplan	circa 1 jaar	

#### **Inwerkingtreding bestemmingsplan voor de goedgekeurde onderdelen**

Eén dag na afloop periode terinzagelegging van het goedgekeurde bestemmingsplan (zie 13), tenzij binnen die periode bij de Raad van State - naast het instellen van beroep - een verzoek om voorlopige voorziening is ingediend. Dan treedt het bestemmingsplan niet in werking voordat over dat verzoek om voorlopige voorziening is beslist.

N.B. Bij de termijnen is er van uitgegaan dat bezwaren worden ingediend, mocht daar geen sprake van zijn dan verloopt de procedure sneller.

N.B. Het indienen van bedenkingen bij Gedeputeerde Staten is in principe slechts mogelijk indien ook reeds voorafgaand zienswijzen zijn ingediend op het ontwerp-bestemmingsplan, behalve als het bestemmingsplan door de gemeenteraad anders is vastgesteld dan het als ontwerp ter inzage heeft gelegen. Voor zover dat het geval is, kan een ieder bedenkingen indienen tegen het vastgestelde plan bij Gedeputeerde Staten.

N.B. Het instellen van beroep bij de Raad van State is in principe slechts mogelijk indien ook reeds bedenkingen zijn ingediend bij Gedeputeerde Staten. Tevens zijn griffiegelden verschuldigd.

N.B. Aan dit overzicht kunnen geen rechten worden ontleend.

## KERSTWORKSHOP

Heeft u het ook gezien? De winkels hangen al weer een tijdje vol met kerstspullen en ook wij zijn er weer helemaal klaar voor.

We geven een kerstworkshop en u kunt zelf aangeven wat u wilt maken.

U kunt kiezen uit een stervorm, de vorm van een kerstboom, guirlande en natuurlijk een krans.

U kunt helemaal zelf de kleur en de stijl bepalen. We hebben weer alle kleuren in huis en de lampensetjes.

Kitsch, knallende kleuren, natuurlijke materialen, het kan allemaal.

**Maak en mooie decoratie voor op tafel, een warm onthaal aan uw voordeur of hang hem binnen aan de muur.**

Geef bij opgave uw voorkeur door aan:

Margreet Tangerman 0598-491291

Astrid Lalleman 0598-491235

De data zijn: Donderdag 7 december

Maandag 11 december

Aanvang 20.00 uur

Prijs: 15,- incl. koffie, glühwein en alle materialen

Waar? Dorpsstraat 176  
Kiel Windeweer

-22-

## **Doar bluit mien eerappellaand...**

### Aflevering 6: Energierijke landbouw

Ik word wakker en beweeg mij richting woonkamer. Na het aanknippen van het licht maan ik de CV met een simpele handbeweging tot het opvoeren van de temperatuur in huis. Ik loop naar de keuken en na enkele eenvoudige handelingen wordt er koffie voor mij gemaakt. Het brood dat ik uit de vriezer haal wordt binnen eetbaar gemaakt door de magnetron. Na deze rituelen begeef ik mij naar de douche waar als vanzelf warm water uit stroomt. Wat een verschil met honderd jaar geleden!

Voor veel gezinnen bestond het vaste ochtendritueel uit het opstoken van de kachel, waar met wat geluk nog wat vuur in zat van de vorige dag. Een ketel werd op het vuur gezet om op te warmen terwijl men zich waste met behulp van lampetkan gevuld met koud water en een wasbord. Het gebruik van energie beperkte zich doorgaans tot de meest primaire behoeften.

Zoals uit bovenstaand voorbeeld blijkt zijn we meer en meer afhankelijk geworden van energie. Dit blijkt ook uit de wereldwijd enorm toegenomen energieconsumptie. Het Amerikaanse ministerie van energie voorspelt een toename van 218 triljard joules in 1970 tot 434 in 2025. Om een beeld te geven van deze hoeveelheid: een triljard joule staat gelijk aan de hoeveelheid energie die geleverd wordt door 893 miljoen tankwagens benzine.

Het grootste deel van alle energie is afkomstig uit zogeheten fossiele brandstoffen, waarschijnlijk ontstaan uit resten van planten en dieren die miljoenen geleden hebben geleefd. Bij verbranding van deze brandstoffen komt CO<sub>2</sub> vrij, ofwel koolstofdioxide. Een element dat volgens veel wetenschappers verantwoordelijk is voor de langzame opwarming van de aarde.

De laatste decennia is grote belangstelling ontstaan voor

alternatieve vormen van energie. Niet alleen de opwarming van de aarde, ook de afhankelijkheid van olieproducerende landen speelt

hierbij een grote rol. Diverse initiatieven zijn op dit punt ondernomen, waaronder het stimuleren van besparing (altijd nog de meest effectieve methode), het gebruik van windturbines en zonnepanelen. Een ander alternatief is het gebruik van bio-energie, gewonnen uit planten en dierlijke mest, ook wel biomassa genoemd. Groot voordeel van dit alternatief is dat een grote hoeveelheid CO<sub>2</sub> in de plant wordt opgenomen tijdens de groei. Bij verbranding van het uiteindelijke gas komt deze vervolgens weer vrij maar per saldo is er bijna sprake van een gesloten kringloop: wat eruit gaat, komt er ook weer in.

In onze regio wordt ook geëxperimenteerd met bio-energie. Een mooi voorbeeld daarvan is te vinden op de hoek Kielsterachterweg /Veendammerweg . Jansen Wijhe BV bouwt hier een biogasinstallatie. Hoe werkt een dergelijke installatie en kan het wellicht een nieuw bestaan bieden aan de landbouwers in het noorden?

Laten we eens kijken naar het principe van een biogasinstallatie. Het proces verloopt globaal in drie stappen: aanvoer, vergisting en afvoer.

De aanvoer (ook wel substraat genoemd) kan bestaan uit verschillende producten. Te denken valt aan dierlijke mest maar ook akkerbouwproducten als bieten en maïs (of de overblijfselen hiervan na verwerking) worden gebruikt. Het substraat komt via een voormenger terecht in een vergistingstank.

In de vergistingstank wordt het substraat vergist. Bacteriën verteren de ingebrachte biomassa waarbij ze een gasmengsel produceren. Dit gasmengsel bestaat voor een belangrijk deel uit methaan, hetzelfde gas dat ook het voornaamste component is van aardgas. Na filtering is het geschikt voor verder gebruik. Na verloop van tijd is een groot deel van het substraat vergist en wordt het afgevoerd uit de tank.

-25-

De droge rest van afvoerproduct wordt digestaat genoemd en is ondermeer bruikbaar als meststof voor het land. Het methaan dat na het proces overblijft, kan voor diverse doeleinden worden gebruikt. Het kan toegevoegd worden aan het gasnet waardoor huishoudens er gebruik van kunnen maken om te verwarmen. Een ander alternatief is het voeden van een Warmte Kracht Koppeling. (WKK) De WKK is een generator die gas omzet in elektriciteit en warmte en is erg efficiënt doordat de warmte bijvoorbeeld geleverd kan worden aan naastliggende tuinders. De elektrische energie kan gebruikt worden voor de eigen bedrijfsvoering en voor het overige worden geleverd aan het energienet. (Schematische weergaven van zowel het proces als een WKK zijn te vinden op [fotoarchief.kiel-windeweer.nl](http://fotoarchief.kiel-windeweer.nl))

Hoe effectief is het gebruik van biomassa als energieleverancier? De berichten hierover verschillen nogal. Het is sterk afhankelijk van de keuzes die de exploitant maakt.

Een belangrijke keuze betreft het substraat dat wordt gebruikt. De overige activiteiten van de agrariër bepalen deze keuze voor een belangrijk deel. De veehouder zal eerder kiezen voor het gebruik van dierlijke mest terwijl de landbouwer plantaardig substraat zal toepassen. Uit onderzoek blijkt helaas wel dat het niet eenvoudig is om een biogascentrale op basis van varkens- en koeienmest te laten renderen, de energie die een liter van deze mest levert is helaas erg laag. Betere resultaten worden geboekt met graan, mais, kippenmest en aardappelen.

Moet de landbouwer nu uitsluitend gaan verbouwen voor zijn energiefabriek? Dat lijkt niet het geval te zijn. Het is niet alleen in tegenspraak met de roeping van landbouwer om zijn producten voortdurend hoogwaardiger te maken, ook blijkt het nauwelijks rendabel om op deze manier te produceren. Een beter alternatief is het opnemen van de biogascentrale in de gehele landbouwketen. Na het verbouwen, oogsten en verwerken kunnen de restproducten dan via de biogascentrale omgezet worden in energie. Hierdoor wint het

-26-

totale proces aan efficiency. Wel blijkt dat met een grotere installatie eenvoudiger rendement bereikt kan worden. Voor de

landbouwer heeft gebruik van biomassa nog een mogelijk ander

voordeel. Het verbouwen voor vergisting zal grote arealen landbouwgrond opeisen om onze enorme energiehonger te stillen. Hierdoor zal de prijs van graan stijgen en juist op dit product is de hele prijsvorming in de landbouw gebaseerd. Een voordeel voor de landbouwer maar wellicht een bedreiging voor de voedselproductie. “Voedsel voor de armen of energie voor de rijken” vormt een mogelijk toekomstig dilemma.

Zullen in onze provincie binnenkort overal vergistingsinstallaties verrijzen? Dit is niet waarschijnlijk. De grote investeringen in combinatie met de onzekerheid over subsidies zorgen voor terughoudendheid. Toch zal energie verkregen uit biomassa ooit een wezenlijke bijdrage gaan leveren aan de totale productie.

Het is toch moeilijk voor te stellen, licht en warmte afkomstig uit maïs of kippenmest in plaats van aardgas of steenkool. De volgende keer dat ik mijn bed uitstap zal ik er toch eens aan denken.

Meer informatie: [www.boerderij.nl](http://www.boerderij.nl) (trefwoord biogas)

[www.biogas-e.be](http://www.biogas-e.be)

<http://www.platformbioenergie.nl>

<http://www.bioenergie-film.nl/> (documentaire)

<http://www.senternovem.nl>

Ommelaand, mien Ommelaand,  
Laand van licht en lucht en koren,  
Ien dij roemte ben k geboren,  
Laand van kweller wiend en Wad,  
Ien dij roemte ligt mien pad.

*(Jan Boer)*

Foto's behorend bij dit art. zijn te vinden op [fotoarch..kiel-windeweer.nl](http://fotoarch..kiel-windeweer.nl).

-27-

Abonnementen: Jaarabonnement 5Euro, per post 14Euro.

Advertenties :

- Vaste advertentie voor een hele jaargang tot 8 regels 16Euro
- Handeladvertenties tot 5 regels 3Euro
- Handeladvertenties tot 10 regels 6Euro
- Particuliere advertenties per regel 1 Euro

Betaling: Postbank/girorekeningnummer 2945539 tnv de Penningmeester van De Koerier te Kiel-Windeweer

Ingezonden stukken: Verslagen van vergaderingen, dankbetuigingen en dergelijke worden gratis opgenomen.

Redactieadressen: [koe-rier@hotmail.com](mailto:koe-rier@hotmail.com)

Mevr. Choving PV Kade 185, tel: 0598 491912

Mevr. G de Koning Dorpsstr 272, tel. 0598 491345

Dhr HJ Frese Sluisweg 90, tel. 0598 491332